

ISS 700

3 9097 00626926 J

Brandeis University
Library

*As for the wise, their
body alone perishes in
this world — Rashi*

מפעלי הגבוהה לחיי תורה וחסד של יהדות ליטא
בנישואות והנהלת הרב יוסף ש. כהנמן שליטיא.

ליטא

לחולדות חיי התורה והחסד
של קהלות הקודש בליטא

2

בז' סיון תשפ"ו

טל. 721560 - 721132

בני ברק ת"ר 26

עיני עוללה לנפשי נכח בנות עירי

(איכה ג' נ"א)

הידעת עת לדת יעלי סלע חולל אילות תשמור

(איוב ל"ט א')

...אילת זו רחמה צר בשעה שכורעת ללדת אני מזמין
לה דרקון שמכנישה בבית הרחם ומתורפה ויולדת

(בבאיכתיב ט"ז ע"ב)

...בשעתה דעלמא איצטריך למטרא, מתכנשין לגבה
כל שאר חיון והיא סליקת לריש טורא רמאה
ואתעטפת רישהא ביו ברבחה ונעת גועה בתר גועה.
וקב"ד שמע קלה ואתמלל רחמין וחס על עלמא...
הח"ד כאיל תערוג על אפיקי מים..

(והר פתח דמט)

...כאותה אילת הכורעת על משבר אחוזת הפלי לידה,
שאינה יכולה להמליט גוריה אלא אחר הכשת דרקון
מכאיבה. — עם ישראל אשר שעותיו הנדולות והמפרי-
ארות באו תמיד אחר השעות הנוראות של הכשות
נחשים למינייהם. וכעוצמות החכשות תפארת הנולדים...
הוכשנו הכשת דרקון איזמה. שעת הלידה מניעה.
הבה נפח לפעמי האולח...

מדברי כבוד מרן הגאון

רבי יוסף ש. כהנמן שליט"א מפוניבז'

בעצת החיידות כ"ז בסיון תשכ"ד

בעריכת
הרב שמואל חסידה - משה צינבניק

דפוס ז. ינסקלביץ

305408

אנו מגישים בזה חוברת שניה מסדרת החוברות "ליטא" שהחלו הופערו אשתקד. מסדרת חוברות זו רצונו להעלות ולגולל את ספר דברי הימים ומגילות חיי הקודש אותן כתבו קהילות קהודש בליטא בחייהם הצנועים והאדירים.

אין בדברים הבאים בחוברות אלו המימרות לסכם ולהביא תמונה מלאה של מפעל החיים הגדול והעבר הנאצל של אף אחת מערי ועיירות ליטא. ברשימותנו ישמעו רק חזי הצלילים של אותה מנגינה פלאית, שתויה נארנו במאות שנות חיים של תורה, חסד וקדושה, ואשר לא עלינו המלאכה לגמור.

מלאכה זו — שעליה הפקדנו בידי הזוגה היוזם והמכונן של שרשרת מפעלי הנצחה מקוריים, לחיי התורה וחסד של יחדות ליטא, כבוד מרו הנאון ר' יוסף ש. כהנמן שליט"א מפוניבז' — תביא לצבור הרחב ולשרידי יהדות ליטא את זכרם הגלתי נשכה של קדושתנו, שהלכו שבי לפני צר במצור ובמצוק ובדומיה נמחו, לא נותר שם ושאריות להם.

לא שערנו שתחלוף שנה עד להופעת חוברת זו, אולם לעינינו עמדה השאיפה העזה להביא בשלמות מכסימלית את הניתן להכתב, שיחלום את דמותה וזכרונה של העיר עתיקת היומין "אמדור". חוברת זו תעלה את שמחה וזכרונה של קהילה יהודית יחידה אחת מני רבות, שתחלקה רב ונכבד בספור ההיסטוריה של עם ישראל בגלותו.

צבירת החומר נתקלה בקשיים רבים, מהעיר ואם בישראל נותרו שרידים בודדים, ובקושי רב עלה בידינו ללקט זעיר פה ועיר שם מפיחים ומפי כותבם, למרות נכונותם ורצונם הטוב ש"כ נתנה להם תודתנו.

נביע תודה ליידינו הר"ר אייזיק סוקאנצקי ורעייתו הכבודרה הי"א, אנשי אמדור שהיו לנו לעזר רב. לחד"ר יצחק ריבקינד מארה"ב, נצר לאחת המשפחות המיוחסות באמדור, שבזידיעותיו תרם להשלמת התמונה ההיסטורית של העיר. כמו"כ נעזרנו ברשימותיו של ר' יזדייה אפרון ז"ל מאמדור, אותם פריסם בסטאון ארטון יוצאי גרדנא בארגונטינה. לדאבונו לא היתה אפשרות להביא את הדברים במלואם למרות שהמעוניין יוכל למצוא בהם ענין רב.

נסיים בהבעת בקשה לאחינו יוצאי ליטא ולקוראי חוברת זו אשר יש בידם הערות או תוספות לחומר המתפרסם כאן, להואיל ולהמציאם לנו, במדת האפשר והצורך נפרסמם בחוברת הבאה.

בלל גודל החומר בחוברת זו לא הופיע המשך הסידרה מתוך "לכסיכון גדולי ישראל בליטא".

חוברת הבאה תהא מוקדשת לעיר "וילקומיר" שבליטא-אזאמוט, ואנו מבקשים בזה מכל אשר יש בידי פרטים, תעודות, תמונות או זכרונות להתקשר עמנו בהקדם. בקשה מיוחדת לאנשי העיר להודיע לנו בהקדם את כתובתם.

אנדוד (Indura)

עיר במחוז הוואדנא (גורדניה), שוכנת לא הרחק מעיר המחוז הגדולה. צדה המערבי משקיף מרחוק על מסילת הברזל באילסיטוקו־גורדנא, ומצפון זורם באפיקו הרחבים והארוכים נהר חניימן הכחול. ביניהם משתרעת בצה טובענות ורחבת ידיים ששלוליותיה מתמשכות עד למבואות העיר. שבל עפר עטוי שלגי חורף מרובות ימי השנה מתפתל בין הרים נשאים בדרך העקלקלה המובילה אמי דורה. גשר רעוע הנטוי על סולי הביות מתנועעות משני דותיו של הנהר, קוטע את השביל באמצעותו, ולאחריו שוב אבני הדרך הטופעות בטיט המתמשד, זרד בתו המטים של הכפר הקטן קופצ'ובקה, שממנו קצרה וישרה הדרך לאנדוד. בית קטן ומט מקדם את פני הבא, ספק אכסניה ספק בית מרוא, אליו מגיעים עגלונים עייפים להשיב נפש. ואחריו מוקדובים בתי העיר העתיקה, בתי עץ ברובם ומעט גם של אבן, הטובלים בירק הפורה משני צדי הדרנים. ירק פרא ועצי יער סמיכים מטילים צל כהה על העיר ומבואותיה, השקועה בהווי חיים שוקק של עיר ליטאית טיפוסית.

על מורדות ההרים הנשאים שמסביב לעיר מתגלים לעתים עצמות אדם מרובות, ועל אחד מהם המכונה "דער שאאס באר" נצבים שרידי מצודה עתיקה, המוכירה מאר-לעות מני קדם.

גלויים אלה מפתחים חיים בספורי אגדות לרוב, אודות מלחמות גדולות, נכחונות ומפלות שכולם נקשרים בשמה של העיר ובגבורת אנשיה.
עיר בעלת עבר היסטורי וחווה מרשיים בהן ובתמימות לבבית שהיה גם הוא לעבר.

אחדת מגי חווה לילי אחימתו של המריץ — בקצה העיר

